

ให้ย้ายหลวงนครนนทบุรี ข้าหลวงสรรพากรมณฑลนครราชสีมา ไปรับราชการในตำแหน่งข้าหลวงสรรพากรมณฑลอุดร - ย้ายหลวงภักดีนฤกษ์ ข้าหลวงสรรพากรมณฑลพิษณุโลก ไปรับราชการในตำแหน่ง ข้าหลวงสรรพากร มณฑล บุรพา คือไปแล้ว

ศาลว่าการมหาดไทย

วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๒๕๓

(ลงนาม) พระยาศรีวิสุทธิเทพ

ราชปลัดทูลฉลองกระทรวงมหาดไทย ข

ข่าวจันทบุรีปราศ

ด้วยเมื่อวันที่ ๑๘ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๒๕๓ มีจันทบุรีปราศครั้งหนึ่ง จับตั้งแต่เวลา ๒ ยาม ๓๖ นาที ทางทิศอีสาน ครั้นเวลา ๗ ทุ่ม ๔๓ นาที ถึงบาทคาราแก่ โมกขบริสุทธิ์ เวลา ๘ ทุ่ม ๔๘ นาที ทางทิศพายัพ ข

ข่าวเสด็จพระราชดำเนินกลับจากพระราชวังบางปะอิน

วังบางปะอิน

ด้วยการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินไปประทับแรม ณพระราชวังบางปะอิน เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๒๕๓ ในการพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าลูกเธอ กรมขุนสุพรรณภาควดีนั้น บัดนี้ได้เสด็จพระราชดำเนินกลับกรุงเทพฯ แล้ว เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ รัตนโกสินทรศก ๒๕๓ แล้ว และได้เสด็จประทับแรม ณวังสวนกุหลาบต่อไป ข

การพระเมรุพระเจ้าลูกเธอ กรมขุนสุพรรณภาควดีที่วัดนิเวศธรรมประวัติ

ด้วยการพระราชทานเพลิงพระศพ พระเจ้าลูกเธอ กรมขุนสุพรรณภาควดีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริเห็นว่า ถ้าจะไปรดเกล้าฯ ให้จัดการ พระราชทาน เพลิงพระศพพระเมรุต้องดำเนินการตามเยี่ยงอย่างซึ่งมีมาแต่ก่อน ก็จะเป็นการยากลำบากแก่เจ้าหน้าที่จะทำการและ เป็นการช้าเกินเวลา จึงทรงพระราชดำริเห็นว่า ต้นพระศรีมหาโพธิ์ซึ่งทรงได้ พืชพันธุ์ มาแต่พุทธศตวรรษที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ ทรงเพาะและได้ นำ มา ทรงปลูกไว้ ณวัดนิเวศธรรมประวัติได้ งอกงาม ขึ้นราว ๓ ปี กับเมื่อพระเจ้าลูกเธอ กรมขุนสุพรรณภาควดี ประสูติ จึงเป็นเหตุให้ทรงพระราชดำริเห็นสมควรที่จะจัดการ พระราชทาน เพลิงพระศพพระ เจ้าลูกเธอ กรมขุนสุพรรณภาควดีที่ ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ณวัดนิเวศธรรมประวัติ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานจัดการตั้งพระศพทรงบำเพ็ญพระราชกุศลที่พระราชวังบางปะอิน และพระราชทานเพลิงพระศพ ณวัดนิเวศธรรมประวัติ

เจ้าพนักงานได้จัดทำพระเมรุมณฑลฝาแฝดทับผ้าขาวชั้นที่ ต้นพระศรีมหาโพธิ์ ฤกษ์ข้างพระอุโบสถวัดนิเวศธรรมประวัติสำหรับพระราชทานเพลิงที่พระที่นั่งโสภาวิทยาลัยพญาศรี ได้จัดการตกแต่งสำหรับเป็นที่ประดิษฐานพระศพ เพื่อทรงบำเพ็ญพระราชกุศลก่อนที่จะพระราชทานเพลิง ที่พระที่นั่งโสภาวิทยาลัยพญาศรีด้านเหนือท่ามขุดออกไปสำหรับ พระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ ฝ่ายใน ทรงบำ

เพ็ญพระกุศล มีปรา ตั้งติดต่อกับมุขตลอดไปจนถึง
 พระทวารเทวราชนครโดย ด้านใต้ก็จัดทำเป็นมุข
 สำหรับเสด็จประทับทรงบำเพ็ญพระราชนุกิจ มีปรา
 สำหรับพระบรมวงษานุวงศ์เจ้าทูลดอองซุติพระบาท
 ในเวลาทรงบำเพ็ญพระราชนุกิจ มีปราตั้งติดต่อก
 ตลอดไปจนถึงเชิงสะพานข้ามสระ ภายในสระมี
 เครื่องแต่งเป็นรูปต่าง ๆ คือ รูปสถานที่ รูปเรือ
 รูปภาพเป็นต้น กระทำด้วยฝีมือวิจิตรงดงามเป็น
 เรืองต่างๆ โดยมาก ล้วนเป็นที่น่าชม เวลาค่ำจุด
 โคมไฟสว่าง เต็มไปในสระตลอดไปจนข้าง เกาะข้าง
 เลื่อนเครื่องแต่งเหล่านี้เป็นของพระบรมวงษานุวงศ์
 ข้าราชการฝ่ายหน้า จัดทำ ถัดมาพระเศษพระคุณรวม
 ๗๒ ที่พระที่นั่งวิมานิมมาน จัดเป็นที่สำหรับประ
 ทิษทรงไปรับ มีปราสำหรับข้าราชการ เจ้าทูลดออง
 ซุติพระบาทอยู่ หน้าพระที่นั่ง ต่อออกไปที่สนาม
 หญ้ามีปราใหญ่ ภายในปราด้านใต้ มีพื้นจัดเป็นที่
 สำหรับตั้ง พระพุทธรูป ตลอดจนพระเศษพระพุทธรูป
 ประจำวันในพระเจ้าลูกเธอ กรมขุนสุพรรณภาควดี
 และเป็นที่เก็บนาครวมตาม แต่เป็นที่พระอนุชาพระ
 จันทาพิทักษ์เกิด นอกจากที่ยกพื้นตั้งเครื่องตั้งติด
 และโต๊ะเครื่องบูชาตามอย่างในวังไปตลอดแล้ว
 ให้ขอแรงพระบรมวงษานุวงศ์ข้าราชการให้มาร่วม
 เพื่อเป็นการครึกครื้นในคราวนี้ด้วย ส่วนการมหร
 ฐปต่างๆ สำหรับการพระ มรณนั้น ทรงพระกรุณา
 โปรดเกล้าฯ ให้มีวันเสด็จ ๓๖ ให้มีแต่พิณพาทย์
 ไทยและพิณพาทย์มอญและเครื่องซึ่งเป็นเครื่องประ
 โคม และพุ่มกัณฑ์พฤกษ์ดอกไม้เพลิงเท่านั้น

วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ วันโกสินทร ศก ๑๒๓๓
 เป็นวันที่กำหนดที่จะเชิญ พระศพไปสู่รถไฟไป ทรงบำ
 เพ็ญพระราชนุกิจพระราชนุกิจบางปิ่น เวลา ๒
 ยามเศษ เจ้าพนักงานได้จัดตั้งกระบวนแห่พระศพ
 แต่หน้าพระที่นั่งสุทไธสวรรย์ กระบวนหน้ามีโคม
 บัวต่างๆ แทนธง และกลองชนะ จำปี จำกอก
 แตรสังข์ เครื่องสูงของมโหรี บังแทรก มหาดเล็ก
 เชิญพระแสงหว่างเครื่อง รถพระศพมีพระกลดบัง
 สุริย ฟ้าโคมเครื่องสูงหลังและมีนำดัดและพระญาติ
 ข้าหลวงผู้ชวาตามพระศพ แล้วถึงกระบวนโคม
 บัว อีกตอนหนึ่งเป็นหมุดกระบวนเสด็จแล้ว เจ้า
 พนักงานได้เชิญพระศพพระเจ้าลูกเธอ กรมขุนสุ
 พรรณภาควดีออกจากที่ประดิษฐานใน พระที่นั่งสุท
 ไธสวรรย์ไปออกทางประตูศกภิไชยสิทธิ์ ขึ้นประ
 ดิษฐานบนรถ ประกอบพระโกศทองเล็กห้อยเฟื้อง
 ครั้นเวลา ๘ ทุ่มเศษ เจ้าพนักงานเดินกระบวนแห่
 พระศพไปตามถนนสนามไชย ได้ยวถนนเจริญกรุง
 และถนนมหาไชย แล้วเดินไปตามถนนหลวงและ
 ถนนกรุงเกษม ถึงทางรถไฟในนครวัดเข้หน้ารถไฟ
 กรุงเทพฯ ซึ่งตั้งกระบวนรถไฟอยู่ที่นั่น เจ้าพนักงาน
 เชิญพระศพขึ้น ประดิษฐานบนรถ กลุ่มเหนือขึ้น
 แ่น้ำในรถ กระบวนแห่รถไฟที่จะชักพระศพขึ้นไป
 บางปิ่นนั้น กระบวนหน้ามีรถจักรกลประดับด้วย
 ขงชายและธงชาติ ๓ รถพื้นมีธงตรา ๑ รถ
 รถโถงมีกลองมลายูและมณฑป พึงตั้งบนหลังรถ
 ๑ รถ รถแก่ง้ำในกรมและรถพระบรมวงษานุวงศ์
 และพระญาติ ๒ รถ รถกลองชนะจำปีจำกอก

แตรสังข์ ๒ รด รถโถงของเสื่อบัก ๑ รด รถโถง
เครื่องสูงหน้ามิ่งแทรก และพระแสงหว่างเครื่อง ๑ รด
รถโถงตั้งกับจตุรมุขสำหรับพระเจ้าที่นั่งยาเขอ กรม
หมื่นนริชญาณวโรวดีทรงพระอภิธรรมนำ มีพระ
กอดมิ่งสุริย์ พัดโบก ๑ รด รถโถงตั้งกับอย่างเดียวกัน
แต่ผูกอาวูสำหรับหม่อมเจ้าสุริยนเี่ยมพยับ ใน
สมเด็จพระเจ้าที่นั่งยาเขอ เจ้าฟ้ากรมพระภาณุพันธุ
วงศ์วรเดชไปรบเข้าคอก ๑ รด รถโถงตั้งกับสำหรับ
หม่อมเจ้าปิยบุตร ในสมเด็จพระเจ้าที่นั่งยาเขอ เจ้า
ฟ้ากรมพระจักรพรรดิพงษ์ โยงพระศัพ ๑ รด แล้ว
ถึงรถพระศัพ มีพระกอดมิ่งสุริย์ พัดโบกเครื่องสูง
๗ ชั้น ๔ มุม ๑ คัน รถโถงเครื่องสูงมิ่งแทรกพระ
แสงหว่างเครื่องและหน้ามิ่งพระศัพ ๑ รด รถแก่ง
ข้าหอดวงเชิญเครื่อง ๑ รด รถพระประทับ ๑ รด
และรถแก่งข้าหอดวงตามพระศัพ ๒ รด รถสำหรับ
เจ้าพนักงานกรมรถไฟ ๑ รด รวมทั้งสิ้น ๒๓ รด
เวลา ๑๓ ทุ่ม เจ้าพนักงานได้เดินกระบวนแห่รถ
ไฟออกจากกรุงเทพฯ ไปยังพระราชวังบางปะอิน

รุ่งขึ้น วันที่ ๑๕ กุมภาพันธ์ ๑๙๓๓ เวลาเช้า
๒ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่อง
เต็มยศชาวทรงประทับ เครื่องราชอิสริยาภรณ์มหา
จักรพรรดิบรมราชวงษ์ เสด็จออกทางพระที่นั่งวโรภาส
พิमान ประทับพระราชยานงแล่ตั้งพระราชดำเนิน
เป็นกระบวนราบ ไปที่มณฑลพระจอมเกล้าและถนน
เสด็จขึ้นรถไฟประทับณเสด็จรถไฟบางปะอิน ในที่นี้
มีพระบรมวงษานุวงศ์ข้าราชการเต็มยศ ผู้ที่ไม่
มีคุณพอมดมเสด็จมาส่งตั้งปักกายาคาดสมรสประทับ

เครื่องราชอิสริยาภรณ์แล้วทอดของชุดี พระบาทม
การรับพระศัพ ครั้นเวลาเช้า ๓ โมง กระบวนรถ
ไฟแห่พระศัพถึงเสด็จนั้นบางปะอิน หยุดกระบวนที่
นี้ แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้า
ขาวพับ ๒๐ พับสดับปกรณ์ ที่รถพระศัพ พระสังข์
สดับปกรณ์ มีพระบรมราชานุญาตไปประจาน
แล้ว เจ้าพนักงานได้เชิญพระศัพลงจากรถตั้งบนพระ
เสด็จหัวเชิญลงประดิษฐานเหนือชั้นแว่นฟ้าในเรือ
พระที่นั่งศรีประภัสร์ไชยที่คตของราชภาวิทีหนึ่ง ได้แล้ว
จัดเป็นกระบวนเรือแห่อีกตอนหนึ่ง มีเรือกรมคำ
รจกฤษณา ๒ เรือกรมทหารเรือท่าเพลงนคร ๑
แล้วถึง เรือปักธงชัยที่ปักธงตะขามเงมังกง ของ
มณฑลกรุงเก่า ๑ และเรือตงกตของมลายู พันพาทย์
กตองแขก กตองชนะ รวม ๕ คู่ เรือพระที่นั่งเสด็จ
วิมานไชยตั้งบุษบกสำหรับพระที่นั่งยาเขอ กรม
หมื่นนริชญาณวโรวดีทรงนำ มีพระกอดมิ่งสุริย์
พัดโบกและเครื่องสูงหน้ามิ่ง ๑ แล้วถึงเรือพระศัพ
มีเสด็จลงสำหรับหม่อมเจ้าทั้ง ๒ ที่เสด็จพระนาม
แล้วนั้น ไปรบและโยงพระศัพ มีเครื่องสูงหน้ามิ่ง
และพระกอดมิ่งสุริย์ พัดโบก ๑ เรือพระที่นั่งศรี
ประดิษฐาน พระโขนงเงินทอง มีเครื่องสูง หน้ามิ่ง ๑
เรือกรามบ้านดง กระเจดณข้าหอดวงเชิญเครื่องและ
พระญาตริวงษ์ตามพระศัพ ๒ แล้วถึงกระบวนเรือ
ของมณฑลกรุงเก่าอีก ๔๐ เป็นเสด็จกระบวน พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประทับทอดพระเนตร เสด็จ
พระศัพลงเรือจะจัดกระบวนแล้ว เสด็จประทับพระ
ราชยานง เดินกระบวนแห่กลับมาตามทางเดิม

ประทับที่สะพานหน้าหน้าพระที่นั่งวโรภราชพิมาน แล้ว
 เจ้าพนักงานเดินกระบวนเรือแห่พระศพออกจากคลอง
 ราชดำริห์ต้องมาตามลำน้ำระหว่างเกาะบางปิ่นผ่าน
 หน้าพระที่นั่ง เมื่อเรือพระศพอ่องไปแล้ว พระ
 บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จโดย พระราชยานไป
 ตามถนนพระนารายณ์ ได้ยอถนนท้ายสระหยุดกระ
 บวนเสด็จที่พดับพลายกปลายถนน พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นประทับบนพดับพลายก เมื่อ
 เรือพระศพอ่องแล้วหยุดเทียบที่ท่าสะพานหน้าปลายถนน
 ท้ายสระ เจ้าพนักงานเชิญพระศพออกจากเรือพระที่นั่ง
 ประดิษฐานบนพระยานมาศสามกาน แล้วจัดเป็น
 กระบวนให้ไปสู่พระที่นั่งโสมสวรรค์ที่พวยาศ์ กระบวน
 คราวนี้มีธงชายกตองมตายนำเสด็จ มณฑป เพลิง
 คู่แห่ กตองชนะ ถ่าปี ถ่าถอง แตรสังข์เครื่อง
 สูงบังแทรกพระแสงหว่างเครื่อง พระเสด็จกงพระเจ้า
 น้อยยาเชอ กรมหมื่นวชิรญาณวโรรส แล้วถึง
 เสด็จกงสำหรับหม่อมเจ้าทั้ง ๒ โบรมยและโยงพระศพ
 มีพระกตมิ่งดุริย์ พัด โบกอินทร์พรหม คู่เคียงทุกพระ
 เสด็จ และมีเครื่องสูงบังแทรกพระแสงหว่างเครื่อง
 อีกหมู่หนึ่งจึงถึงพระยานมาศพระศพ มีพระกต
 บังพระดุริย์ พัด โบกอินทร์พรหม คู่เคียงชั้นพระยา
 พระปลัดเทศาภิบาลราชการเมือง และนายอัครข้าหลวง
 เชิญเครื่องพระญาคองษาข้าหลวงตามพระศพ แล้วถึง
 ข้าราชการที่เป็นข้าหลวงเดิมและมหาดเล็กตามพระ
 ศพเสร็จแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ประทับพระราชยานงเสด็จกลับมาตามทางเดิมข้าม
 สะพานระหว่างสระประทับจนปราศรัยท้ายมูร เจ้าพนักงาน
 งานเดินกระบวนแห่พระศพมาตามทางที่เสด็จพระราช
 ดำเนินกระบวนหน้าเดินเดียวไปตามถนนปราสาท

ทอง พระยานมาศพระศพหยุดที่ท้ายปรา เจ้าพนักงาน
 งานเชิญพระศพขึ้นประดิษฐานเหนือชั้นแว่นฟ้าทอง
 คำชั้นหนึ่ง มีถาดเขี้ยวรอง มีบัวกุ่มรองพระโกษ
 ห้อยฉัตรดาวทอง ๕ ชั้น แวดล้อมด้วยเครื่องสูงตาม
 พนักโดยรอบ มีทวดตาของรับพระภุชญาโยง ที่มุข
 พระที่นั่งโสมสวรรค์ ๒ ด้าน ตั้งพระราชยานกง
 เป็นขรรมาศนี้ มีฉัตรดอกไม้มัน มีเตียงพนักเด็กตั้ง
 ข้าง ๆ ๕ ด้านสำหรับพระสงฆ์สดับพระอภิธรรมเคียง
 ตะ ๒ รูป เมื่อตั้งพระศพแล้ว พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัวเสด็จประทับที่มุขต่อทรงทอดผ้าไตรสังเค็ด
 หัวทาน ๓ ไตร ๆ เป่า ๑๕ กับไตรกัณฑ์เทศน์ธรรม
 ทานซึ่งจะไปรดเกล้า ๆ ให้มีในค่อนบ่ายวันนั้นอีก ๓
 ไตร ๆ ตะกัณฑ์ พระสงฆ์สดับปกรณ์ไตรสังเค็ด
 หัวทานมีพระญาณไตรโลกเป็นประธาน ไตรเทศนา
 ธรรมทาน มีพระครูพุทธวิหารโสภณวัดหน้าพระ
 เมรุ ๓ พระครูคู่ศธรรมธาดา วัดขุนญวน ๓
 พระมหาพรหมปรีชญ ๖ ประโยควัดบรมวงษ์อิศร
 วราราม ๓ รวมรูป พระสงฆ์สดับปกรณ์และถวาย
 อนุโมทนา ถวายอติเรก ถวายพระพรดาแล้ว
 ไปรดเกล้า ๆ ให้ล้มเตียงพระเจ้าอุกยาเชอทรงทอดผ้า
 ขาวพับสดับปกรณ์ต่อไปอีก ๓๐ พับ พระสงฆ์สดับป
 กรณ์แล้ว พระพิธีธรรมชั้นเคียง สวดพระอภิธรรม
 ประจำศพและรับ พระราชทานฉนั้น เข้าเพนกว่าจะพระ
 ราชทานเพลิง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ขึ้นโดยทางพระทวารเทเวศราชวรโดยเวลายี่เที่ยงเศษ
 เวลาบ่ายพระครูและปรีชญ ๓ รูป ที่สดับป
 กรณ์ไตรกัณฑ์ธรรมทานนั้น ได้เทศนาธรรมทาน
 ให้ราษฎรฟังจนปราใหญ่หน้าพระที่นั่งวโรภราชพิมาน
 ครั้นเวลาบ่าย ๓ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระ

เจ้าอยู่หัวเสด็จออกจากพระที่นั่งวโรภาสพินาณ ประทับทอด พระเนตร พระสงฆ์ที่มาประชุม กันใน การเทศนาบงที่ปราสาทใหญ่ ณ มณฑลพระที่นั่งโสภาวรัยทิพย อาสน์เสด็จแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงานนิมนต์พระสงฆ์ที่จรรถวายเทศนาปฐมสังคีติ ๓ รูป กับพระครูถนายนุกรม ๔ รูป ที่จะสวดพระวินยสูตรปรหมัตถเจ้าไปหนึ่งแล้ว ได้ทรงพระเคนพัตร์ของที่ทรงสร้างขึ้นสำหรับการพระศพ แก่พระสงฆ์ทั้ง ๓ นั้น เพื่อให้ ใช้ ในการถวายเทศนา แล้วทรงจุดเทียนนมัสการทรงธรรม สมเด็จพระพุทธมาจารย์ผู้ถวายเทศนาว่าที่พระกัณฑ์ ๑ พระดำรัส โสภณว่าที่พระอุปัชฌ์ ๑ พระธรรมจารีโตมว่าที่พระอาสน์ที่ ๑ ขึ้นธรรมาคัน สมเด็จพระพุทธมาจารย์ถวายศีลแล้ว พระดำรัส โสภณถวายที่กราชแล้ว พระสงฆ์ทั้ง ๓ ถวายเทศนาปฐมสังคีติปัจฉิมวชิระนักษัตรแล้ว พระครูถนายนุกรม ๔ รูป กับพระสงฆ์ ๔๘๖ รูป ซึ่งนั่งที่อยู่ ในปราสาทใหญ่สวดพระวินยสูตรหนึ่งแล้วเทศนาคือไป แล้วสวดพระสูตร พระปรหมัตถ์ อีกครั้ง หนึ่ง จบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงทอดผ้าไตร ตั้งเค็ดสำหรับบูชากันที่เทศน์กับผ้าขาวพับสำหรับพระสวด ๔ รูปดับปลกรณ์ พระสงฆ์ดับปลกรณ์และถวายอภิเษก ถวายพระพรแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้น โดยทางพระทวารเทวราชมารโดยแล้วมีการดับปลกรณ์ พระสงฆ์รวม ๔๘๖ รูปที่สวดสังคายนายานันต์ ดับปลกรณ์แล้วได้รับพระราชทานผ้าขาว พับหนึ่งผ้า กรอหนึ่งกรอหนึ่ง บ้างจัญ นูตราคาบาทหนึ่งเหมือนกันทุกรูปทั้ง ๔๐๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเค็ดมณฑลเดิมยศ ทรงประทับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ณ เมรุ เช่นนี้ เสด็จออก พระที่นั่ง

วโรภาสพินาณ พระบรมวงษานุวงษ์ข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายใน เฝ้าทอดของชุดีพระบาทพร้อมกัน มีพระราชดำรัสกับผู้ที่เฝ้าทอดของชุดีพระบาทแล้ว โปรดเกล้าฯ ให้ โบกขงทั้งทนายคนกัณฑ์ปลกฤษ์ ๔ คนแล้ว ทรงโปรดเกล้าปลกฤษ์ พระราชทานพระบรมวงษานุวงษ์ข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายใน แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ เสด็จกระบวนแห่พระญวนพระจีนพร้อมด้วยเครื่องที่จะทำทางเต็กผ่านหน้าพระที่นั่งไปตั้งที่ ปราสาทใหญ่เพื่อทำทางเต็กตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป และโปรดเกล้าฯ ให้แจกดอกพุด กระบวน แห่พระศพ และพวก ราษฎรในอำเภอพระราชวังที่มาทำงาน แต่งตั้งให้ แจกหนังสือเชกนิบาตชาดกซึ่งโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นสำหรับพระราชทาน ในการ พระศพ แก่พระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการแล้ว ได้ทรงจุดเทียนชนวน พระราชทานให้เจ้าพนักงานไปจุดดอกไม้เพลิงต่างๆ มีดอกไม้เพลิงของ พระสงฆ์ จัดทำมา ของพระสงฆ์ พระคุณเพิ่มเติมเป็นอันมากด้วย และประทับทอดพระเนตร ดอกไม้ เพลิงจนถึงพุด แล้ว เสด็จ ขึ้น เสวยพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ ที่ห้อยในพระที่นั่งวโรภาสพินาณ เสด็จการแล้วแล้ว เสด็จออกประทับที่ปราสาทใหญ่ พระราชทานพัดแก่พระญวนพระจีนที่ทำทางเต็กนั้นแล้ว ประทับทอดพระเนตรกรรมกรตรวจคัตสินชั้น ใต้ต่อไป ในเวดามี่ทรง โปรดแล้วนั้น เจ้าภาพได้มีการบำเพ็ญพระกุศล พระสุวรรณนิมิตคีต ถวายเทศนาพระอภิธรรมมีคตสังคะปริเนทสอง พระพิชักรรม ๔ รูป สวดคาถา เมื่อเทศนาคบแล้ว เจ้าภาพได้ทรงทอดผ้าไตรตั้งเค็ดบูชากันที่เทศน์และดับปลกฤษ์ กราบพระสำหรับพระสวด ๔ รูปดับปลกฤษ์แล้ว มีการ

ลำดับปรณผ้าไตร ๒๕ ไตร ผ้าขาวพับ ๕๐ พับต่อไป
 เวลา ๔ ทุ่มเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
 เสด็จไปทอดพระเนตรที่ทุ่งโคมไฟตามสระแก้ว ประ
 ทับที่มณฑลพระที่นั่งโอสถวรวิทีพยาศน์ ทรงประเคนพิ
 รงแก่พระธรรมโกษาจารย์ ผู้ถวายเทศนา แล้ว
 ทรงจุเทียนนมัสการทรงธรรม พระธรรมโกษา
 จารย์ถวายเทศนา พระอภิธรรมมงคลหะปริเฉทหนึ่ง
 พระพิชักรรม ๔ รูปสวดคาถา เมื่อเทศนาจบแล้ว
 ได้ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ด บูชากันต์ เทียน และผ้าดำ
 รับสำหรับพระสวด ๔ สำรับลำดับปรณแล้ว ได้พระ
 ราชทานหนังสือเอกนิบาตชาดกแก่พระสงฆ์ ๗ ถวาย
 อดิเรก ถวายพระพรตาแล้ว ได้ทรงทอดผ้าไตร
 เปลา ๕ ไตร ผ้าขาวพับ ๓๐ พับ กับผ้าตลา ๕๐ พระ
 สงฆ์ลำดับปรณ มีพระคุณวงษ์เป็นประธาน ลำดับปร
 ปรณแล้วโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสา
 ชิราชทรง แจกหนังสือ ชาดกพระราชทาน แก่พระสงฆ์
 แล้ว พระสงฆ์ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวาย
 พระพรตเสด็จขึ้นโดยทางพระทวารเทวราชครโดย
 เวลา ๕ ทุ่มเศษ

วันที่ ๓๐ กุมภาพันธ์ เวลาบ่ายโปรดเกล้าฯ
 ให้มีเทศน์ธรรมทานที่ปราสาทใหญ่ ๓ ถิ่นที่เหมือนวัน
 ก่อน คือ ถิ่นที่ ๓ พระสมุหุปลัดวังชุนญอนเป็นผู้
 เทศนาแทนพระครูสุทธาจารย์วัตร ถิ่นที่ ๒ พระ
 มหาโสมนังเรียว ๗ ประโยควัดเบ็ญจมนพิศเป็น
 เทศนา ถิ่นที่ ๓ พระมหาวิเศษเรียว ๕ ประ
 โยควัดเสนาศนารามเป็นผู้เทศนาแล้ว เจ้าภาพ
 ได้มีการบำเพ็ญพระกุศล พระครูจันทรวิสัยมีถวาย
 เทศนาพระอภิธรรมสังคหะปริเฉท ๓ มีพระสวดคาถา
 ๔ รูป เมื่อเทศนาจบแล้ว มีการลำดับปรณผ้า
 ไตร ๒๕ ไตร ผ้าขาวพับ ๕๐ พับ

ครั้นเวลาบ่าย ๓ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวเสด็จออกทางพระที่นั่งวโรภาสพิมานประทับที่
 ปราสาทใหญ่ทอดพระเนตรพระสงฆ์ที่มาประชุม กันแล้ว
 เสด็จประทับณมณฑลพระที่นั่งโอสถวรวิทีพยาศน์ ข้าราชการ
 ฝ่ายจีนได้เสด็จพระศัพ แล้วได้พระราชทานผ้า
 แพรแดง และหนังสือ ชาดกแก่ข้าราชการ จีนเหล่านั้น
 แล้วทรงทอดผ้าไตรเปลา ๕ ไตร ผ้าขาวพับ ๓๐ พับ ลำดับ
 ปรณพระสงฆ์ลำดับปรณ มีพระสมุหุมนุเป็นประ
 ธาน แล้วได้พระราชทานหนังสือชาดกแก่พระสงฆ์ ๗
 ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรก ถวายพระพรตาแล้ว
 ทรงจุเทียนนมัสการทรงธรรม สดับเด็จพระนิวัติ
 และพระพิชักรรม ถวายเทศนาทุกยสังคีตเป็นปุ
 ชาติสังฆาจบแล้ว พระครูถนายนุกรม ๔ รูปและ
 พระสงฆ์อีก ๖๘๖ รูป ซึ่งนั่งที่อยูในปราสาทใหญ่เสด็จ
 พระบาทสังเขป พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
 ขึ้นโดยทางพระทวารเทวราชครโดย เมื่อพระสงฆ์
 สวดจบพระเศวตพิพัฒน์แล้ว โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระ
 บรมโอรสา ชิราชทรงทอดผ้าไตรสังเค็ด บูชากันต์
 เทียน ๒ ไตร และผ้าขาวพับสำหรับพระครูถนายนุ
 กรมที่สวด ๔ รับลำดับปรณ พระสงฆ์ลำดับปรณ
 แล้ว ถวายอนุโมทนา ถวายอดิเรกแล้ว พระสงฆ์
 ๖๘๖ รูปลำดับปรณต่อไปแล้วเสร็จแล้ว ได้รับพระราช
 ทานเครื่องไทยธรรมอย่างวันก่อนทั้ง ๗๐๐ รูปแล้ว
 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่ หัวทรงเครื่อง เต็มยศชาว
 ทรงประทับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เช่นวันก่อน เสด็จ
 ออกพระที่นั่งวโรภาสพิมาน โปรดเกล้าฯ ให้เจ้า
 พนักงานไปรยผลกัตบพฤกษ์ พระราชทาน แก่ราชบุตร
 แล้ว ได้ทรงไปรับพระราชทานพระบรมวงษานุวงษ์
 ข้าราชการฝ่ายหน้าฝ่ายในที่เฝ้าฯ ทูลฉลองขลุ่ยพระบาท

นั้น แล้วเจ้าพนักงานกระทรวงมหาดไทยได้แห่ครวต
ดาวถวายทอดพระเนตรเห็นหน้าพระที่นั่งไปจุดที่ท้าย
เกาะ และโปรดเกล้าฯ พระราชทานแจกธาดาก เหมือน
วันก่อน แล้วได้ทรงจุดเทียนบนถนพระราชทานให้
เจ้าพนักงานไปจุดตลอดไม่พียง แล้วเสด็จขึ้นเสวย
พร้อมด้วย พระบรมวงษา นุวงศ์ ข้าราชการ การผู้ใหญ่
เหมือนวันก่อน เสด็จสารเสวยแล้ว เสด็จออกประทับ
ที่ปราสาทใหญ่ ทรงจุดเทียนนมัสการทรงธรรม พระ
ครูคณานัมมธมณาจารย์ และพระครูบริหารอนัมพรค
พระอาจารย์จันทวงศ์มหาวิศว์ ถวายเทศนาแจ่มปฐม
สังคีติ มีพระญวนพระจันท์ทำวงเต็กสดแจ่มด้วย
เมื่อจบแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จ
ไปประทับที่มุขพระที่นั่งโถงวรวรทิพยอาสน์ ทรง
ทอดผ้าไตรสดับปกรณ์ พระญวนพระจันท์ถวาย
เทศนาและที่สดแจ่มสดับปกรณ์แล้ว ข้าราชการ
ญวนมีขุนอนัมนิกรฤทธิ เป็นหัวหน้ามาทำการเดิน
พระศัพตามวิธิญวนแล้ว ได้โปรดเกล้าฯ พระราช
ทานผ้าแพรแดงกับผดกตปฤกษ์แก่ข้าราชการญวน
แล้วทรงจุดเทียนนมัสการทรงธรรม พระครูธรรม
ทิวากร วัดชุมพลนิกายาราม ถวายเทศนา พระอภิขัม
มัตถสังคหะปริเฉท ๔ มีพระพิธิธรรมสดุดคาถา ๔ รูป
เช่นเคยมาเทศนาจบแล้ว ได้ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ด
บูชาภักษ์เทศน์ และผ้าดำรับสำหรับพระสดุด ๔ สำ
รับสดับปกรณ์แล้ว พระญาณไตรโลกนำถวาย
คติแรก ถวายพระพรดา แล้วทรงทอดผ้าไตรสังเค็ด
หัวทาน ๑ ไตร ไตรแปลว่า ๑๕ ไตร และโปรดเกล้าฯ
ให้สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ พระเจ้าลูกยาเธอทรง

ทอดผ้าขาวพับ ๓๐ พับกับผ้าธาดาก ๕๐ สดับปกรณ์
พระสังฆสดับปกรณ์ มีพระเทพมุนีเป็นผู้รับสังเค็ด
หัวทานเป็นประธานแล้ว ถวายอนุโมทนา ถวาย
คติแรก ถวายพระพรดา แล้วพระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเวลา ๒ ยามเศษ
วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ เวลาบ่ายโปรดเกล้าฯ
ให้มโหรีนาครธรรมทานที่ปราสาทใหญ่ ๓ ถิ่นที่เหมือน
วันก่อน คือพระครูปลัดมหาเถรานุวัตรวัดนิเวศ
ธรรมประวัติเทศนาภักษ์หนึ่ง พระครูอุดมธมา
จารย์วัดกระโตงเทศนาภักษ์หนึ่ง พระมหา
แก้วเปรียญ ๕ ประโยควัดนิเวศธรรมประวัติเทศนา
ภักษ์หนึ่ง แล้วเจ้าภาพได้มีถวายเป็นพุทธกุศล
สดับปกรณ์ ไตร ๒๔ ไตร ผ้าขาวพับ ๕๐ พับ แล้ว
มีธรรมเทศนาพระอภิขัมมัตถสังคหะปริเฉท ๕ พระ
ครูวินยานุวัติคุณวัตรระษิตราเป็นผู้เทศนา มีพระ
สดุดคาถา ๔ รูปเหมือนเคยมา
ครั้นเวลาบ่าย ๒ โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระ
เจ้าอยู่หัว ทรงเสวยเย็นมีศิวา ทรงพัน
พระกรดำ ทรงประทับเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตาม
เคย เสด็จออกประทับที่มุขพระที่นั่งโถงวรวรทิพย
อาสน์ ข้าราชการฝ่ายขึ้นได้เดินพระศัพแล้ว
ได้ทรงจุดเทียนนมัสการทรงธรรม พระศรีวิสุทธิวงษ์
ถวายเทศนาพระอภิขัมมัตถสังคหะปริเฉท ๖ มีพระ
สดุดคาถา ๔ รูป เมื่อเทศนาจบแล้ว ทรงทอดผ้า
ไตรสังเค็ดบูชาภักษ์เทศน์ และผ้าดำรับสดับปกรณ์
แล้วพระสังฆถวายคติแรก ถวายพระพรดา แล้วทรง
ทอดผ้าไตร ๑๕ ไตร ผ้าขาวพับ ๓๐ พับสดับปกรณ์

ต่อไป พระสงฆ์ลำดับปรภรณ์ มีพระรามัญมุนีเป็น
 ประธานแล้วถวายอนุโมทนา ถวายอติเรกถวาย
 พระพรสาแล้ว เจ้าพนักงานได้เชิญพระศัพทออกจาก
 ชั้นแว่นฟ้าประดิษฐานบนพระยานมาศดำมคาน เพื่อ
 ให้นำไปพระราชทานเพลิงณวัดนิเวศธรรมประวัติ แล้ว
 จัดตั้งกระบวนแห่เหมือนกันที่แห่เมื่อเวลาดวงจันทร์ พระ
 ศัพทมาประดิษฐาน ณพระที่นั่งโสดวรรยทิพยอาสน์
 ฉะนั้น เมื่อจัดกระบวนแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวเสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่งประจำที่ป้อม มี
 เรือพระที่นั่งแก่งทองทั้งแห่ง เบนเรือพระที่นั่งรอง
 พร้อมด้วยกระบวนเรือแห่ เสด็จมีเรือกันยักดอง
 แฉกและเรือประตุนาเสด็จฯ ข้ามฟากไปเสด็จขึ้นที่
 สะพานวัดนิเวศธรรมประวัติด้านนอก เสด็จ
 พระราชดำเนินพร้อมด้วยกระบวนตำรวจ ราชองค
 ราชัมมหาดเล็ก หน้าตามเสด็จเข้าไปประทับที่ศาลา
 ในวัด ซึ่งเจ้าพนักงานได้จัดไว้เป็นที่ประทับตรง
 พระเมรุแล้วเจ้าพนักงานได้เดินกระบวนแห่พระศัพทไป
 ตามทางที่แห่มาหยุดกระบวนที่ท่าปลายถนน ท้ายสระ
 เจ้าพนักงานเชิญพระเพลิงประดิษฐาน ณเรือพระ
 ที่นั่งศรีประภังกรไชย แล้วจึงแห่กระบวนเรือแห่
 เช่นเดียวกันกับที่แห่มาจากสระชั้นรถไฟ แล้วเดิน
 กระบวนเรือแห่ค้อมหน้าไปทางท้ายเกาะ เดี่ยวขึ้นไป
 ตามลำน้ำใหญ่เกาะนอก เมื่อกระบวนเรือแห่มาใกล้
 จะถึงวัดแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จ
 ไปประทับทอดพระเนตร ... กระบวนที่สะพานวัด
 ด้านตะวันตก ซึ่งเป็นสะพานที่จะเชิญพระศัพทขึ้นนั้น
 กระบวนหน้านำหน้าพระที่นั่งไป เรือพระศัพทเทียบ
 ที่ท่าสะพาน เจ้าพนักงานเชิญพระศัพทขึ้นประดิษ
 ฐานเหนือพระเสด็จหัว ประกอบพระโกษ
 จันทน์ มีกระบวนแห่ดองชนะ จำปี จำกดอง

แตรสังข์ เครื่องสูง หน้าหลัง แล้วถึงข้าหลวงเชิญ
 เครื่อง และพระญาติผู้ใหญ่ตามพระศัพท แล้วเดิน
 กระบวนแห่พระศัพทเข้าเวียนเมรุ พระบาทสมเด็จพระ
 พระเจ้าอยู่หัว และพระบรมวงษานุวงศ์ ได้ทรงพระ
 ดำเนินตามพระศัพทเวียนเมรุด้วย ครบ ๓ รอบแล้ว
 เจ้าพนักงานเชิญพระศัพท ขึ้นประดิษฐานเหนือพระ
 จิตกาธารยอดพระเกี้ยว ประกอบพระโกษจันทน์
 มีฉลากเทวดาบังเพลิง แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้า
 อยู่หัวทรงทอดผ้าไตรสังข์เศ็ดหัวทวน ๑ ไตรเป่า ๒๕
 ไตร พระสงฆ์ลำดับปรภรณ์ มีพระเจ้าน้องยาเธอ
 กรมหมื่นวชิรญาณวโรรสเป็นประธานแล้ว ทรง
 ทอดผ้าขาวพับลำดับปรภรณ์ เป็นส่วนพิเศษอีก ๓๐ พับ
 สมเด็จพระราชาคณะ พระราชาคณะ พระครู ปรีชญ
 วม ๓๐ รูปที่มาถวายเพลิงลำดับปรภรณ์แล้ว ทรงจุด
 เพลิงพระราชทานเพลิงพระศัพทพระเจ้าลูกเธอ กรม
 มุนีพรหมภคาควดี เจ้าพนักงานประโคมแตรสังข์
 กลองชนะ จำปี จำกดอง แล้วประทับบนสำราญนั้น
 พระบรมวงษานุวงศ์ข้าราชการพระญาติ ฝ่ายหน้า
 ฝ่ายในได้ประทานเพลิง และถวายเพลิงพระศัพทต่อไป
 แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับประทับ
 เรือพระที่นั่ง เจ้าพนักงานเดินกระบวนเรือแห่กลับ
 มาประทับณพระที่นั่งวิมานเมฆไปรดเกล้าฯ
 ให้เจ้าพนักงานไปรับเสด็จกลับพระภักดิ์ พระราชทาน
 แก้วมธุรังดี ทรงโปรยเมล็ดปฤกษ์พระราชทาน
 พระบรมวงษานุวงศ์ ข้าราชการแล้วเจ้าพนักงาน
 กระทบระฆัง ได้เดินกระบวนแห่ดูหนุ่ผ่านหน้า
 พระที่นั่งไปจุดที่ท้ายเกาะ แล้วทรงจุดเทียนชนวน
 พระราชทานให้เจ้าพนักงานไปจุดดอกไม้เพลิง ประ
 ทับทอดพระเนตรดอกไม้เพลิงอยู่พอสมควร แล้ว

เสด็จขึ้นเสวยพร้อมด้วยพระบรมวงษานุวงศ์ เจ้า
ราชการเหมือนวันก่อน ฯ เสด็จการเสวยแล้ว
ทรงผลัดเครื่อง ทรงเดินออก เบื้องหน้าเป็นทรงตาม
ขรรคมดา เสด็จโดยเรือพระที่นั่งพายไปทอดพระ
เนตรเครื่องแต่งโคมไฟในสระและได้พระราชทานรางวัล
วัดตามที่พอพระราชหฤทัยมากและน้อย มีขึ้นรางวัล
ดังนี้ คือ ชั้นที่ ๑ ของสี่แห่ง ๕ รางวัล ชั้นที่ ๒ ของสี่แห่ง
๓๐ รางวัล ชั้นที่ ๓ ของสี่หมื่น ๑๕ รางวัล ชั้นที่ ๔ ของสี่ร้อย
๒๐ รางวัล ชั้นที่ ๕ ของสี่หมื่น ๓๐ รางวัล และเป็นชั้นที่ ๖
อีก ๒ รางวัล และในเวลานั้นได้ทรงพระกรุณาโปรด
เกล้าฯ ให้พระเจ้าอภัยราชา กรมหมื่นชุมพรเขตร
อุดมศักดิ์ เสด็จไปทรงทอดผ้าขาวพับ ๓๐ พับกับ
ผ้าสดาก ๕๐ ผืนกับปกรณหน้าเพลิงพระสงฆ์สังฆสังฆปกรณ
แล้ว เจ้าพนักงานได้คุมพระอัฐิไว้ คั้นหนึ่ง พระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จกลับจากพระราชทาน
รางวัลเครื่องโคมไฟแต่งสระแล้ว ประทับที่ปรา
ใหญ่ พระยวง พระจีนได้ทำพิธีตั้งเต็กข้ามสะพาน
ถวายทอดพระเนตร แล้วได้นำเครื่องตั้งโคมไปเผา
คามขรรคมดา แล้วประทับทอดพระเนตรการ
ตรวจตัดสินขึ้น โต๊ะออกไปจนเวลา ๕ ทุ่มเศษ เสด็จ
ขึ้นโดยทางพระที่นั่งวโรภาสพินาศ

รุ่งขึ้นวันที่ ๑๗ กุมภาพันธ์ เวลาเช้า เจ้าพนักงาน
ดับเพลิงแปรพระรูป และเตรียมการตามหา
เสด็จแล้ว รอเสด็จพระราชดำเนินอยู่ เวลาเช้า ๒
โมง พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเครื่องอย่าง

วานนี้ เสด็จออกจากพระที่นั่งวโรภาสพินาศประทับ
เรือพระที่นั่ง เจ้าพนักงานเดินกระบวนเรือให้ชม
ความงามปากไปเทียบที่สะพานวัด เสด็จพระราช
ดำเนินขึ้นประทับที่พระเมรุโปรดเกล้าฯ ให้พวก
ที่นับเนื่องในพระญาติเดินตามหาบส่วนของหอดวงและ
ของเจ้าภาพรวม ๖ หาบ เวียนพระเมรุครบ ๓ รอบ
แล้ว ทรงทอดผ้าไตรตามหาบดับปกรณ พระ
สงฆ์ดับปกรณ ไตร ๓ หาบ มีพระเจ้าอภัยราชา
กรมหมื่นอภัยราชากรมวิมล ๑ สมเด็จพระอริราช ๑
สมเด็จพระพุทธมาจารย์ ๑ หม่อมเจ้าพระสกลพรพิริย
พรต ๑ พระธรรมราชาอนุวัตร ๑ พระญาณไตรโลก ๑
รวม ๖ รูปด้วยกันแล้ว ทรงจุดเทียนเครื่องทองน้อย
และทรงโปรยของเผื่องเงินถึงเงินเผื่องพระราชทาน
เจ้าพนักงาน แล้วทรงรดน้ำหอมที่พระรูปแล้วทรง
เก็บพระอัฐิบรรจุพระโกศทองคำแล้ว เจ้าพนักงาน
เชิญขึ้นพานทอง ๒ ชั้นคั่นบนมีหมี่ของฉลากบังเพลิง
แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงประ เคนดำรับ
๓ หาบแก่พระสงฆ์ ๑ รับพระราชทานแล้ว ถวายอนุ
โมทนา ถวายคติเรณูแล้ว ได้ทรงแจกเหรียญทองคำ
พระราชทานแก่ท่าน ผู้เดินตามหาบ แล้วเจ้าพนักงาน
เชิญพระอัฐิขึ้นประดิษฐานบนพระราชยานทอง มีกระ
บวนแตรสังข์กลองชนะคู่หน้าเครื่องสูง อินทร์พรหม
คู่เคียง เดินกระบวนแห่พระอัฐิออกจากพระเมรุ ไป
หยุดที่สะพานหน้า แล้วเจ้าพนักงานเชิญพระอัฐิตั้ง
ในบุษบกเรือพระที่นั่งชดวิมานไชย มีกระบวนแห่เรือ
ตั้ง พิณพาทย์ กลองแขก กลองชนะ จำปี จำกลอง

๕. นำเรือพระศพแล้งถึงเรือกัณยานำมาของสำหรับข้า
ทอดงเรือเครื่องและพระญาติตามพระศพ ๒ ลำ พระ
บาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับทอด พระเนตร
กระบวนแห่แล้ว เสด็จกลับประทับเรือพระที่นั่งข้าม
ปากมา เสด็จประทับณมุขพระที่นั่งโอสถวรัยทิพย
อาสน์ เจ้าพนักงานเดินกระบวนเรือแห่ต้องลงไป
ทางท้ายเกาะแล้วแล้งด้วยขบวนมาหยุดกระบวนที่ สะพานหน้า
ปลายถนนท้ายสระ เจ้าพนักงานเชิญพระอัฐิขึ้นจาก
เรือพระที่นั่งประดิษฐานบนพระราชยานกง แล้วเดิน
กระบวนแห่มาสู่พระที่นั่งโอสถวรัยทิพยอาสน์ กระ
บวนทวารวณิก เหมือนกับ เมื่อครั้งแห่พระศพ ไปลงเรือ
แห่ไปพระราชทานเพลิง เว้นแต่ไม่มีกระบวนแห่เพลิง
เสด็จพระ และเสด็จไปปรียอยเท่านั้น เมื่อ
กระบวนแห่พระอัฐิมาถึงแล้ว เจ้าพนักงานเชิญพระ
อัฐิขึ้นประดิษฐานในบุษบกทองคำ ในพระที่นั่งโ
สถวรัยทิพยอาสน์ แล้วพระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ดหัวทาน ๓ ไตรเปล่า
๑๕ ผ้าขาวพับ ๓๐ พระสังฆ์ดับปกรณ์ มีพระปริยัค
วงษาจารย์เป็นประธานแล้ว เสด็จขึ้นโดยทางพระ
ทวารเทวราชครุโดย เวลารเช้า & โมงเศษ

เวลาบ่ายโปรดเกล้าฯ ให้มีเทศนาธรรมทาน
เหมือนวันก่อน ๆ พระสังฆ์หว่างแทนพระครูวิเวกาภิ
รามวัดวิเวกถวายพิทักษ์เทศนาถันท์หนึ่ง พระครูรัตน

ภิรมย์วัดเกาะเกิดเทศนาถันท์หนึ่ง พระมหาวงษ์
๗ ประโยควัดกระษัตราเทศนาถันท์หนึ่ง รวม ๓
ถันท์แล้ว เจ้าภาพได้มีการบำเพ็ญพระกุศลเทศนา
พระอภิธรรมสังคหะปริเฉท ๗ พระราชมุนีเป็นผู้ถวาย
เทศนา มีพระพิชิตรวมสดุดคาถา & รูปตามธรรม
นิยม เมื่อเทศนาจบแล้ว มีการดับปกรณ์ ไตร
เปล่า ๕๕ ผ้าขาวพับ ๕๐ พระสังฆ์ดับปกรณ์แล้ว
เวลาบ่าย & โมงเศษ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
เสด็จออกประทับปราสาทใหญ่ แล้วเสด็จประทับมุข
พระที่นั่งโอสถวรัยทิพยอาสน์ ทรงจุดเทียนนมัส
การทรงธรรม หม่อมเจ้าพระสัถยาพรพิริยพรต ถวาย
เทศนาถันท์สังคีตขับแล้ว พระครูถนายนุกรม & รูป
กับพระสังฆ์ ๘๘๐ รูปที่นั่งอยู่ในปราสาทใหญ่ สวดสังคหะ
พระปาฬังเขปและศัพท์แล้ว เสด็จขึ้นโดยทางพระ
ทวารเทวราชครุโดย โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระ
พระบรมโอรสาธิราช ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ดบุช
กัณท์เทศน์ และผ้าขาวพับ & พับสำหรับพระครูถนา
นุกรมที่สวดดับปกรณ์แล้ว พระสังฆ์ ๘๘๐ รูปดับป
กรณ์ก็ไปได้รับพระราชทานเครื่องไทยธรรมอย่าง
วันก่อนทั้ง ๓๐๐๐ รูป ในเวลานี้พระบาทสมเด็จพระเจ้า
อยู่หัว ทรงเครื่องเต็มยศเหมือนวันก่อน ๆ เสด็จออก
พระที่นั่งวิเวกพิมาน โปรดเกล้าฯ ให้เจ้าพนักงาน
ไปรยผลกัณฑ์พฤกษ์พระราชทานราษฎรแล้ว ทรง
ไปรยพระราชทานพระบรมวงษานุวงษ์ ข้าราชการ

เหมือนวันก่อนๆ แต่เจ้าพนักงานได้ทำการมรดงพ
มีว่าโคม สิงโต มังกรแปดตัว ผ่านหน้าพระที่นั่งแล้ว
มาเดินถวายทอดพระเนตร ที่ตั้งนามหญ้า หน้าพระที่นั่ง
แล้วได้ทรงจุดเทียนชนวนพระราชทาน ให้เจ้าพนักงาน
งานไปจุดดอกไม้เพลิง แล้วโปรดเกล้าฯ พระราช
ทานสิ่งของเป็นรางวัลแก่ท่านที่จัดรูปภาพและโคมไฟ
มาตั้งในสระตามชั้นที่กล่าวแล้วนั้น แล้วเสด็จขึ้น
เสวยพร้อมด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ
เสด็จ แล้วเสด็จออกประทับที่ปราสาทใหญ่ ทอดพระเนตร
กรรมการตรวจคดีขึ้นขึ้น โต๊ะต่อไปจนเวลา ๔ ทุ่มเศษ
เสด็จไป ประทับที่ มุข พระที่นั่งโอสถวรโยทิพยอาสน์
ทรงจุดเทียนนมัสการทรงธรรม พระธรรมราชา
นุกูฎีร์ ถวายเทศนาพระอภิธรรมมัตถสังคหะปริเฉทที่ ๘
มีพระพิธีกรรม ๔ รูป สวดคาถาตามเคยเทศนาจบ
แล้ว ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ดบุชากันต์เทศน์ และ
ผ้าสำรับสำหรับพระสวดสดับปกรณ์ แล้วพระสงฆ์
ถวายอภิเษก ถวายพระพรดา แล้วได้ทรงทอดผ้า
ไตร ๑๕ ไตรดับปกรณ์ พระสงฆ์ดับปกรณ์มี
พระรามัญมุนีเป็นประธานแล้ว ถวายอนุโมทนา
ถวายอภิเษกถวายพระพรดาแล้วโปรดเกล้าฯ ให้สม
เด็จพระเจ้าสุทนต์มณี พระเจ้าสุทนต์มณี ทรงทอดผ้า
ขาวพับ ๓๐ พับกับผ้าผืน ๕๐ ดับปกรณ์แล้ว เสด็จ
ขึ้นโดยทางพระทวารเทเวศร์โดยเวลา ๒ ยาม

วันที่ ๑๙ กุมภาพันธ์ เวลาบ่าย ๕ โมงเศษ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเครื่องอย่าง

ธรรมดา เสด็จออกทางพระทวารเทเวศร์โดย
ประทับที่มุขพระที่นั่งโอสถวรโยทิพยอาสน์ ทรงจุด
เทียนนมัสการทรงธรรม พระธรรมไตรโลกาจารย์
ถวายเทศนาพระอภิธรรมมัตถสังคหะปริเฉทที่ ๘ มีพระ
พิธีกรรมสวดคาถา ๔ รูปเหมือนกันที่ก่อนๆ เทศนา
จบแล้ว ได้ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ดบุชากันต์เทศน์
และผ้าสำรับสำหรับพระสวดสดับปกรณ์ พระสงฆ์
ดับปกรณ์แล้ว ถวายอภิเษกถวายพระพรดา แล้ว
ทรงทอดผ้าไตรสังเค็ดหัวทาน ๓ ไตรเปล่า ๓๐ ไตร
ดับปกรณ์ พระสงฆ์ดับปกรณ์ ไตรสังเค็ดหัวทาน
มีพระพุทธรูปวิสาขกรเป็นประธานแล้ว มีการดับ
ปกรณ์ผ้าขาวพับ ๖๐ พับต่อไปแล้ว เจ้าพนักงานเชิญ
พระอัฐิ ออกจากบุษบก ประดิษฐานบนพระเศวตฉัตร
มีกระบวณแห่ ถอดธงระ จ่ามย์ จ่ากลอง แตรสังข์
เครื่องสูงหน้าหลัง ข้าราชการเชิญเครื่องและพระญาติ
มหาดเล็กตามพระอัฐิ แล้วเดินกระบวณแห่ข้าม
สะพานระหว่างสระมาตามถนนพระนารายณ์ และ
ถนนพระจอมเกล้า เข้าประตูนคราญประเวศสังข์ยัง
พระตำหนักในพระราชวังบางบ่อน ส่วนพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้นเสด็จประทับที่ปราสาทใหญ่ พระ
ราชทานรางวัล มनाव ถวายแก่ผู้ จัดเครื่อง โต๊ะ มาตั้ง
ฉลองพระเดชพระคุณในการพระศพนี้ และผู้ที่เป็น
กรรมการตรวจโต๊ะแล้ว เสด็จขึ้นเป็นเสด็จการ พระ